

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Censuris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

sicut exigebat quinto mense; quia tantum potest exigere, quantum baiulus realiter transferens, qui posset exigere quinque in singulos florenos. Hoc enim fundamentum verum non est; cum pretium cambij vnus mensis, seu ad visas litteras, sit constitutum.

5
Campfor
estimare
debet opera
sua condi-
tionem, no
commodum
campfarij.

Ad rationem in contrarium, esto, id quod prestat campfor, sit æquè commodum campfario atque ipsa realis translatio, quam facit baiulus, non tamen idcirco tantum potest exigere, quia non debet estimare commodum campfarij, sed conditionem suæ operæ; quæ non tanti valet quanti opera baiuli; longè enim minoris estimatur virtualis traiectio, quæ reipsa est solum permutatio rerum eiusdem speciei loco distantium, quàm realis; cum hæc sit difficillima & periculossima, illa facillima, & exigui periculi; sicut longè plus exigere potest auriga qui curru rem traiecit, quàm nauta qui nauigio; & baiulus qui humeris, quàm qui equis. Ad Confirmationem: Non pertinet hic modus ad bonam fortunam campforis in re proposita; quia non est initus contractus de reali traiectione, sed de virtuali, quæ sola campforibus vsitata. Secus esset si contractum esset de reali traiectione, & ille alibi similem omnino pecuniam numerare posset: Hoc enim ad bonam eius fortunam pertinere censeretur. Quod pertinet exemplum baiuli qui recepit in se traiectionem realem, & inuenit commoditatem similis pecuniæ in termino.

Cambium
est permutatio
pecuniarum
loco inter
se distanti.

His addere licet, cambium potius esse permutationem pecuniarum quæ loco inter se distat sunt, quàm locationem operarum ad eas transferendas. Vnde non sequitur eum posse tantum accipere, quantum is qui operas locat ad realem translatioem. Quod autem de benignitate campforum dicitur, videtur incredibile, cum constet quàm ingentes opes lucrentur, idque ferè eum euerlione fortunarum illorum qui ad illos crebrò coguntur confugere.

Cambium
vnum æ-
quiualeus
4. cambijs.

CASVS III.

Vtrum Campfor dans Antuerpia 1000. usque ad proximas Nundinas Francofurdenses, quæ erunt intra 4. menses, possit tantum exigere, quantum posset pro 4. cambijs mensuris factis singulis mensibus illis, ad visas litteras?

6
Cambium
datum ad
4. menses
æquiualeus
4. cambijs
dati ad
singulos
menses.

Videtur posse, Probatum Primò, Quia cambium 1000. datum ad 4. menses, videtur implicite in se continere 4. cambia eiusdem sortis mensura, quæ soluuntur in termino mensis cuiusque: ergo tantum potest exigere, quantum pro 4. Confirmatur, quia id commodius est campfarijs, qui pecuniam non possunt Francofurti, statim visas litteris, v.g. in fine mensis, restituere; & minus soluunt, quàm si 4. cambia cogentur accipere; nam non soluunt tot provisiones pro numeratione pecuniæ. Potuerunt ergo Campfores communi iudicio sic pretia cambiorum instituire, quasi 4. cambia interuenissent; nonnihil tamen exigendo minus, quàm iure poterant, habitâ etiam ratione cõmunis cursus Bursæ, id est, praxis mercatorum mutuantium pro interesse.

Probatum Secundò, Quia in maiori mora maius est periculum sortis.

Tertiò, In maiori termino maior est incertitudo pretij futuri cambij, ac proinde maior metus: ergo.

Quartò, Campfor dans ad 4. menses, censetur implicite velle facere 4. cambia mensura, maxime cum communi vsu mercatorum ita fiat; quorum vnanimis praxis debet potius in iustam partem sumi cum possit, quàm in iniustam; illam enim censendi sunt velle mercatores, non hanc.

Quintò, Vbi nullum est inuoluntarium, ibi non est acceptio velle retentio alieni; atqui hic nullum est inuoluntarium, nec expressum nec tacitum, nec formale nec virtuale. Confirmatur, quia cum campfarijs in prædicto casu deberet facere 4. cambia, magno eius commodo 4. contrahuntur in vnum continens virtute 4. idque ex recepto iam vsu communi mercatorum.

Sextò, Nemo sic contrahentium censetur non velle, quod velle potest, cum velit eo modo lucrari in hac terminorum concessione, quo licitissimè potest: posset autem lucrari licite, si in 4. supradictorum mensium concessione, tria à parte rei faceret distincta cambia, etiam in primo horum mensium: ergo etiam poterit, si vnum contractum faciat, qui virtute contineat 4. Qui plura de Cambio desiderat, videat lib. 2. de Iustitia & Iure cap. 23. vbi XI. dubitationibus hæc materia fusè tractatur.

C E N S V S.

CASVS I.

Nicolaus accepturus à Paulo summam 2671. Census florenorum, promittit ei 600. florenos annuos, nullâ factâ mentione de vitâ Pauli, sed tantum de vitâ Nicolai. Moritur Paulus.

Quæritur, An promissio illa se ad Pauli hæredes extendat?

Respondeo, Consideratâ formâ propositi contractus, non videtur hic proprie esse cõtractus census vitalitij: tum, quia hic non solet constitui super vitâ debitoris, sed creditoris, vel filij, vel alterius personæ ipsum contingentis: tum, quia summa capitalis nullo modo secundum rationem census respondet tantæ pensioni annuæ; nam deberet ferè esse duplo maior. Nisi velimus dicere esse censum vitalem extinguibilem duplici ratione; nimirum & morte creditoris, & morte debitoris; potuit enim iuste hoc apponi propter sortis exiguitatem.

Sed verius puto esse contractum innominatum, in quo Nicolaus habitâ ratione beneficiorum acceptorum à Paulo, & summæ 2671. florenorum præterea accipiendorum, promittit eidem se ad vitam suam datum illi 600. florenos annuos: vbi manifestum est bonam huius pensionis partem esse donationem, seu promissionem remuneratoriâ pro beneficijs acceptis; quæ promissio solum respicit personam à qua beneficium acceptum est, non autem ipsius hæredes, nisi id exprimat. Sicut cum Princeps alicui propter multa obsequia constituit pensionem annuam; hæc pensio extinguitur non solum morte Principis; sed etiam ipsius pensionarij, nec transit ad hæredes.

Nec ob-

Nec obstat quod nulla sit facta mentio vita pensionarij, sed solum constituentis pensionem; quia in huiusmodi promissionibus remuneratorijs id per se intelligi videtur; nimirum ut non extendantur ultra vitam eius, quem cupis remunerari; quia solum ipsius commodum intenditur. Et sane si Nicolaus constituens non volebat suos heredes obligari post suam mortem, sicut expressè cavit; multò minùs volebat seipsum obligare heredibus pensionarij post mortem pensionarij; cum illi nihil cum heredibus fuerit negotij.

CASVS II.

Pensio ex capitali anticipatè detracta.

Titius dat Caio 100. florenos ad censum 6. & vnã quartã, & statim recipit 6. florenos & 5. stuferos tanquam censum canonem seu pensionem anni lapsi.

QVÆRITVR, An deinceps ad rationem 100. florenorum, an verò solum 93. florenorum & 15. stuferos pensionè recipere debeat?

Respondeo, Cùm pecunia datur ad emendum censum, vel ad societatem, vel causã mutui sub interesse, iniquum est statim repetere pensionem annuam, vel interesse, cùm re ipsa non detur tanta summa quanta fingitur. Qui enim dat centũ causã censũ, & mox repetit pensionè, nimirũ 6. & vnã quartã, reuerà non dat nisi 93. & tres quartas seu 93. florenos & 15. stuferos. Vnde in posterum nõ potest exigere pensionem de 100. sed solum de 93. florenis, & 15. stuferis. Itaque subducenda est ratio quantum, v. g. 6. annis acciperetur ex censu 93. florenorum & 15. stuferos; & quod plus acceptum est, restituendum est: vltimus tamen annus etiam est computandus. Porrò ex censu 93. florenorum & 15. stuferos acciperentur quotannis 5. floreni & 16. vel 17. stuferi circiter.

CASVS III.

Pecunia data ad modum census.

Ex pecunia pupillari mutuo data per modum census vtriusque redimibilis, accepti à te primò quotannis 6. & vnã quartã in centum. Deinde, errore illo correcto, paciscor tecum de isto redditu.

QVÆRITVR, An aliquid restituere debeam; & quomodo, id commodè possim facere?

Respondeo, Illa pecunia pupillaris quã ad lucrum dari solet, vel data fuit mercatori, vel alteri: Si mercatori data fuit secundũ usum receptum, & bonã fide, non videtur quidquam restituendum; quia censetur data eo modo quo iustè fieri potest, vt Nauarrus & alij docent. At qui iustè dari potuit ad societatem per tres contractus, exigendo lucrum secundũ rationem censuum, nimirum 6. & vnã quartã in centum. Si autem alteri data sit, qui eã lucraturus non erat, non potest videri data ad societatem lucri, quod nullum est; sed potiùs per modum census redimibilis vtriusque: qui quoniam pluri emi debet quã census ordinarius, eò quod emptor obliget venditorem ad redemptionem, quando ipsi placuerit repetere pretium; non sufficit dare 16. florenos pro vno floreno annuo, sed dandi erunt 20; ac proinde pro 100. non recipiet quotannis nisi 5: nam onus istud faciliè tanti estimari

potest, nimirum 4. florenis. Vnde sequitur si ex tali contractu acceperis per 6. annos singulis annis 6. & vnã quartã pro centum, & teneri restituere 7. florenos & medium: quia singulis annis reddendus florenus & 5. stuferi. Vide ea quã tradidimus lib. 2. de Iustitia cap. 22. dub. 10. & quã Valentia 2. 2. disp. 15. qu. 22. puncto 6. & qu. 25. puncto 2.

Potes tamen, censu iusto iam constituto, exigere quotannis pensiones currentes, etiam si ratione precedentium annorum debitori tuo tenearis aliquid restituere. Satis enim est vt postquam scis te ipsi teneri, datã opportunitate soluas, vel tantundem remittas. Nec teneris ad vsuras quanto tempore in bona fide fuisti.

CASVS IV.

Pensio cum iure repetendi fortem.

Vtrum Cives qui non sunt mercatores, nec possunt obtinere lucrum cessans, vel damnum emergens, vel periculum sortis, possint aliquo iusto titulo accipere 4. vel 5. in centum quotannis, salua sorte, cum facultate sortem repetendi?

Respondeo posse per duos contractus. Primò, Si incant contractum census, emendo censum ad rationem vnus in 15. sicut Leodij; vel in 16. sicut in Belgicis prouincijs Regi subiectis. Deinde, Si conueniat inter eos vt emptor certo pretio possit repetere pretium, nempe remittendo ex annuã pensione 1. & vnã quartã, vel 2. in 100. Sicut enim si venditor cuperet tale onus suscipere, rogaretque emptorem vt à se tale ius emat (censu iam constituto) possit emptor illud emere: ita etiam vicissim si emptor offerat & cupiat tale onus emere, potest venditor in illud consentire si velit iusto pretio. Potest autem totum simul fieri, si res vtrique sit explicata, & vterque sponte sua in talem contractum consentiat.

CASVS V.

Pecunia ad censum destinata, sed aliò conuersa.

Ioannes petenti cuidam Mercatori dedit 100. quos cupiebat apud alterum exponere in censum annuum.

QVÆRITVR, Vtrum ab hoc Mercatore potuerit petere 8. in 100?

Respondeo, In rigore Iuris non videtur Ioannes posse exigere 8. in centenarium, cùm non inierit contractum censuarium, sed simplicis mutui, vt videtur. Nisi forte potens fuerit mercator, & ita possit, ratione triplicis contractus cum mercatore, illud exigere; præsertim si generatim intendit omni titulo iusto illa accipere. Videtur etiam posse exigere ex quãdam æquitate ratione lucri cessantis; nam reliquit contractum censuarium, quem alioquin facere cupiebat cum altero, ad ipsius petitionem. Itaque non cogere ad restitutionem, sed inherere contractum reformari: vt saltem in foro conscientie sit contractus censuarium, etsi in foro externo ad vitandum sumptum vccigalis, non sic vocent.

CONFES;